

INNBYGGERINVOLVERING I FORSAND, HJELMELAND OG STRAND SLUTTRAPPORT – 29. MAI 2015

Rambøll
Hoffsveien 4
Postboks 427 Skøyen
0213 Oslo
T +47 2252 5903
F +47 2273 2701
www.ramboll.no

INNHOLDSFORTEGNELSE

1.	Bakgrunn	1
2.	Hensikt med innbyggerinvolveringen	1
3.	Rambølls rolle	1
4.	Elementer i innbyggerinvolvering	2
5.	Innbyggermøtene – innhold og dokumentasjon	3
6.	Innbyggerpanelmøtene – innhold og dokumentasjon	6
7.	Resultater av prosessen	16

VEDLEGG

Vedlegg 1 – Rådmennenes Foreslåtte senterstruktur

Vedlegg 2 - Tjenestematrise

Vedlegg 3 – Innbyggerpanelene

Vedlegg 4 – Kommunereforma. Premissar ved å halde fram som eigen kommune

1. BAKGRUNN

Følgende vedtak er gjort av kommunestyrene i de tre kommunene i september 2014:

«Forsand kommune går inn i drøftinger med Hjelmeland kommune og Strand kommune for å avklare om det er grunnlag for sammenslåing av kommunene som en del av kommunereformen, samt så langt mulig avklare de utfordringene som er nemnde i utredningen. Målet er at kommunestyret kan gjøre vedtak i spørsmålet om kommunesammenslåing høsten 2015 slik at en eventuell ny kommune blir sett i verk fra 01.01.2018.»

På møtet i styringsgruppen for kommunestrukturprosjektet 26.11.14 fikk rådmennene i oppdrag å komme med forslag til hvordan den videre prosessen skal være. Rådmennene var enige om at et suksesskriterium i prosessen er stor grad av innbyggerinvolvering. Dette er i samsvar med anbefalinger fra sentralt hold og med erfaringer fra bl.a. Danmark. Rambøll ble engasjert for å planlegge gjennomføring av en innbyggerinvolveringsprosess med bakgrunn fra tilsvarende vellykket arbeid i Strand 2050 prosessen.

Foreliggende rapport oppsummerer arbeidet med gjennomføringen av innbyggerinvolvering i form av innbyggermøter og innbyggerpanelmøter i Forsand, Hjelmeland og Strand kommuner.

2. HENSIKT MED INNBYGGERINVOLVERINGEN

Kommunenes initiativ å involvere innbyggerne i diskusjonen om en eventuell sammenslåing av kommunene har følgende hensikt:

- La ulike stemmer og ulike synspunkter bli hørt i hver enkelt kommune
- Styrke dialog, læring og nytenkning og utvikling av alternativer
- Stimulere den offentlige samtalen - ambassadører
- Etablere et bedre utgangspunkt for langsiktige beslutninger i et viktig spørsmål for kommunenes framtid
- Øke endringsberedskapen – gjennomføring blir lettere

3. RAMBØLLS ROLLE

Konsulentene Kristin Karlsrud Haugse og Joakim Olsson fra Rambøll Management Consulting har vært faglige og pedagogisk ansvarlige og innehatt rollen som prosessveiledere. Prosessveilederne har hatt ansvaret for utformingen av prosessen, planlegging og gjennomføring av møter og dokumentasjon av arbeidet.

4. ELEMENTER I INNBYGGERINVOLVERING

Innbyggermøter

Hver kommune har invitert sine kommunes innbyggere til et åpent innbyggermøte. Møtene har vært annonsert i Strandbuen, på kommunenes hjemmesider og det er sendt ut invitasjon er lag, organisasjoner, ansatte i kommunene osv.

Innbyggermøtene ble avholdt (antall deltakere i parentes): Hjelmeland: 27.april (140 innbyggere), Strand: 28.april (70 innbyggere) og Forsand: 29.april fra 18.00-20.30 (140 innbyggere).

Formålet med innbyggermøtene var:

- Informere om arbeidet med å se på mulig kommunereform i Forsand, Hjelmeland og Strand
- Invitere til medvirkning fra kommunenes innbyggere
- Stimulere den offentlige samtalen

Innbyggere ble gitt en mulighet å stille spørsmål til ordfører og rådmann i sin kommune. I tillegg ble det gjennomført gruppearbeider hvor innbyggerne ga uttrykk for hvilke muligheter og utfordringer de ser med en ny storkommune.

Innbyggerpaneler

For å skape en dialog med kommunens innbyggere, inviterte kommunene et utvalg av innbyggere fra hver kommune til å delta et innbyggerpanel. Deltakere har vært representanter fra næringsliv/landbruk, frivillige organisasjoner, ungdom, kirke og opinionsdannere. I tillegg har innbyggere kunnet melde seg på gjennom en åpen invitasjon. Se vedlegg for oversikt over deltakerne i de ulike panelene.

Det var planlagt at innbyggerpanelene skulle avholde separate møter. Etter første felles møte, ga panelene uttrykk for at de ønsket å fortsette å arbeide sammen på tvers av kommunene. Totalt fire innbyggerpanelmøter har blitt avholdt: 16. mars, 15.april, 12.mai og 19.mai. fra 17.30-20.30.

Innbyggerundersøkelser

Innbyggerundersøkelser har blitt gjennomført i de tre kommunene i løpet av andre halvdel av mai 2015. Resultatene fra undersøkningen presenteres i en separat rapport.

5. INNBYGGERMØTENE – INNHOLD OG DUKUMENTASJON

På innbyggermøte presenterte rådmennene bakgrunnen til forslaget om å drøfte en kommunesammenslåing og mulige effekter av en eventuell ny storkommune. Innbyggerne fikk god tid å stille spørsmål til kommunens ordfører og rådmann.

Innbyggerne som deltok på møtene satt ved gruppebord og arbeidet med to problemstillinger og ble bedt om å tenke seg langt fram i tid:

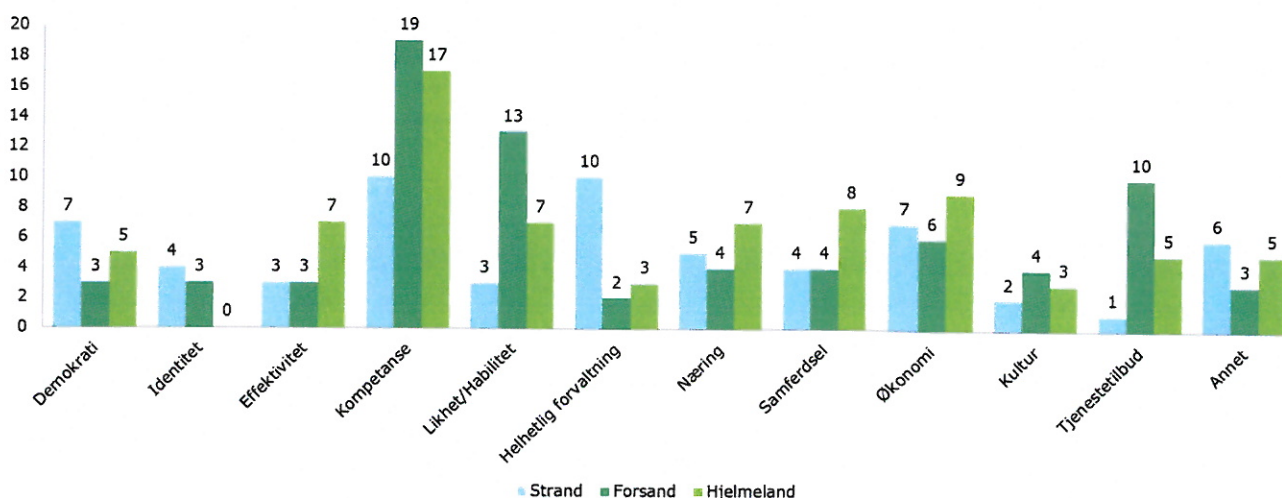
- Hvilke muligheter kan en ny sammenslått kommune innebære for fremtiden ?
- Hvilke muligheter kan en ny sammenslått kommune innebære for fremtiden?

Hver gruppe skulle skrive ned 4-6 utfordringer på post-it lapper og henge på en felles «mulighetsvegg» og tilsvarende utfordringer på en felles en «utfordringsvegg».

I oppsummeringen av fra innbyggermøtene er innbyggernes innspill systematisert, gruppert og talt opp. Diagrammene viser antall post-it lapper og hvilke tema innbyggerne på innbyggermøtene ga innspill om. Når man leser tallene må en merke seg ulikhetene i antall innbyggere på de ulike innbyggermøtene. I innbyggermøtet i Strand var det kun halvparten så mange innbyggere til stede som i møtene i Forsand og Hjelmeland. Innbyggerne har ikke vektet de ulike mulighetene og utfordringene i forhold til hverandre, men antallet som nevner de ulike områdene gir en indikasjon på viktigheten.

Muligheter en ny sammenslått kommune kan innebære for fremtiden

Det var noen tema som utpekte seg særskilt i innbyggermøtene:

Kompetanse dreier seg om mulighetene en større kommune vil ha til å tiltrekke seg kompetanse og bygge større og bedre fagmiljø i organisasjonen. Dette er også knyttet til utnyttelsen av kompetansen som finnes, ettersom man vil kunne trekke på kompetanse på tvers av de nåværende kommunegrensene.

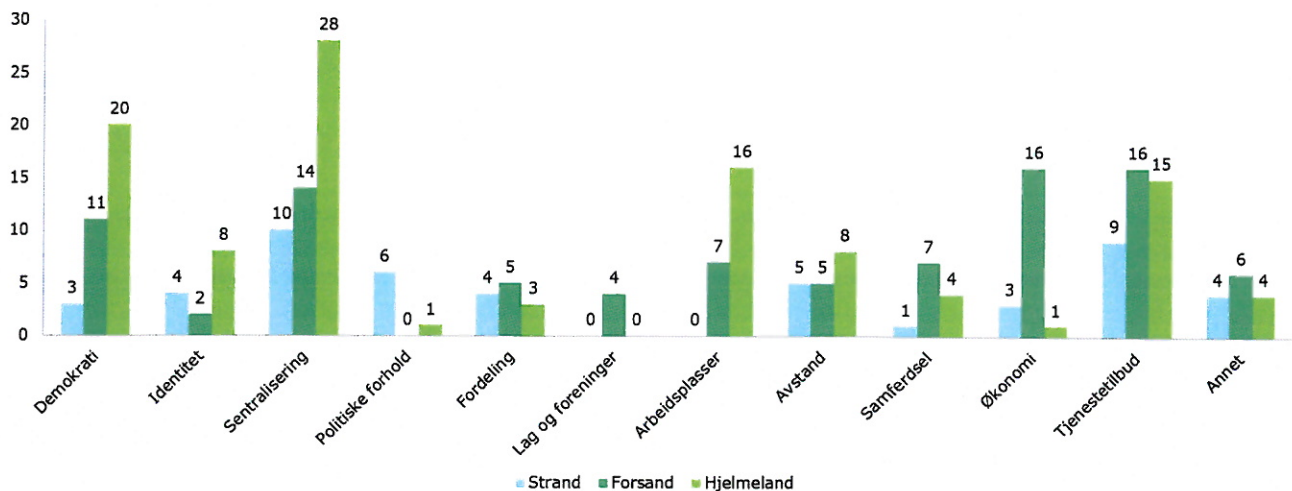
Habilitet. Spesielt Forsand og Hjelmeland legger vekt på fordelene ved å få større avstand i forbindelse med vedtak. Dette dreier seg om både politisk og administrativ organisasjon og man ser mulighetene i større objektivitet.

Økonomi/Effektivitet. Denne kategorien er knyttet til bedre økonomi, romsligere rammebevilgninger og mer effektiv drift. Stordriftsfordeler står sentralt i denne kategorien. Enkelte av argumentene i denne kategorien er også nært knyttet til kategorien *Helhetlig forvaltning*.

Tjenestetilbud. Spesielt Forsand ser muligheter når det gjelder robusthet og større bredd i tjenestetilbudet.

Utfordringer en ny sammenslått kommune kan innebære for fremtiden

Det var noen tema som utpekte seg særskilt i innbyggermøtene:

Sentralisering. Her ble det pekt på utfordringer ved at utkanter og distrikter blir avfolket til fordel for sentrumsområder.

Arbeidsplasser. Det er en vesentlig frykt for at fortrinnsvis kommunale arbeidsplasser forsvinner fra de mindre kommunene.

Økonomi. I Forsand er det frykt for både dårligere kommunaløkonomi og dårligere personlig økonomi.

Tjenestetilbud. Det er en del utfordringer knyttet til opprettholdelse av tilbud i distriktene. Dette knytter seg til både tilgjengelighet og kvalitet på tjenestene.

Temaområder som representerer både muligheter og utfordringer

Enkelte tema kan finnes igjen innen både muligheter og utfordringer:

Demokrati. Det finnes muligheter i en større kommune i form av mer slagkraft inn mot sentrale myndigheter. Samtidig pekes det på demokratiske utfordringer ved at de mindre kommunene får mindre påvirkning. Det fryktes også at engasjementet som bygges lokalt svekkes.

Identitet. Ved en kommunesammenslåing ser man utfordringer i at lokal identitet mistes. Samtidig ser flere muligheten i en felles Ryfylke-identitet.

Samferdsel. Kollektivtilbudet og arealplanleggingen kan potensielt bedres, men det fryktes at enkelte prosjekter skrinlegges med ny kommunestruktur.

6. INNBYGGERPANELMØTENE – INNHOLD OG DOKUMENTASJON

ARBEIDSFORM OG TEMA

Arbeidsformen i møtene skulle så langt det lot seg gjøre være gjennom dialog – og ikke debatt. Det ble understreket at det ikke var et mål og skape enighet i panelet eller mellom panelene, ei heller at panelene skulle komme med anbefalinger eller ta beslutninger.

DEBATT VS DIALOG

Debatt

- Ser på deler
- Forskjeller
- Forsvar
- Overtalelse
- Vinne diskusjonen

Modus: Vinn/Tap

RAMMOLL

Dialog

- Ser på hele
- Relasjoner og sammenhenger
- Spørsmål
- Avdekke
- Skape gjensidig forståelse og felles mening

Modus: Vinn/Vinn

Tema som ble dekket på innbyggerpanelemøtene var:

Møte 1

- Informere om arbeidet med å se på mulig kommunereform i Forsand, Hjelmeland og Strand
- Avdekke hvilke tema/problemstillinger innbyggerpanelene ønsket å behandle

Møte 2

- Hva er vi stolte av og vil ta vare på?
- Kort presentasjon: Fra notatet «Premissar for å halde fram som eigen kommune» - Kommunens evne til å løse oppgaver
- Muligheter og utfordringer en ny, sammenslått kommune kan bety for: kommunens evne til å løse oppgaver og for lokaldemokrati

Møte 3 og 4

- Presentasjon av resultater fra innbyggermøtene i Forsand, Hjelmeland og Strand – dialog om hva resultatene viser
- Behov for mer fakta? Dialog og spørsmål til rådmennene.
- Kort presentasjon: Tjenestematrise i en ny kommunestruktur – kommunale arbeidsplasser. Dialog i plenum.

I det følgende gis en summering av hvert innbyggerpanelmøte.

Innbyggerpanelmøte 1

Tema

- Informere om arbeidet med å se på mulig kommunereform i Forsand, Hjelmeland og Strand
- Avdekke hvilke tema/problemstillinger innbyggerpanelene ønsket å behandle

I dette møtet jobbet innbyggerpanelene hver for seg i gruppearbeidene. Oppsummering av gruppearbeid i innbyggerpanelene: Hva var det viktigste som ble sagt om arbeidet med mulig kommunereform i Forsand, Hjelmeland og Strand:

Innbyggerpanel Hjelmeland	<ul style="list-style-type: none"> • Gå inn med åpent sinn • Oppklarende om prosessen • At innbyggerane skal verta høyrde
Innbyggerpanel Forsand	<ul style="list-style-type: none"> • Økonomi • Økonomisk gevinst? • Tenestetilboda var viktig for å oppretthalde der folk bor (men hva kjem dei til å bu) • Det ble sagt mykje riktig i plenum, og det viktigaste var at det her låg alt innbakt, både tvang og økonomiske "sanksjonar", dersom ein ikkje ble samd om å få ein kommune på 16 000 innb. • Rådmannen holdt gode innlegg for kva for eit scenario som kunne utspele seg dersom ein ikkje ble del av ein større kommune – godt talbelagt • Usikkerhet/spørsmål • Innvolvering av innbyggjarane i beslutninger • Lokaldemokrati
Innbyggerpanel Strand	<ul style="list-style-type: none"> • Nærhet til tjenester, f.eks. brannvesen • Kunnskap og kompetanse • Kommunikasjon – vegbygging • Skjer en endring, ta styring selv • Samfunnsutvikling, arealplan, utbygger, forandre inntektsstrukturen 2018 • Åpne prosesser vedr. resultat • Kommunen skal være bedre rustet for fremtiden

Oppsummering av hvilke tema/problemstillinger innbyggerpanelene ønsket å behandle i innbyggerpanelmøtene:

Innbyggerpanel Hjelmeland	<ul style="list-style-type: none"> • Barnehage • Lokaldemokrati • Korleis behalda vårt GODE tenestetilbud? Dvs. vert det dårligare?? • Sentralisering • Suldal • Økonomi • Lokalt næringsliv • Lokal tilpasning – nasjonal standard
Innbyggerpanel Forsand	<ul style="list-style-type: none"> • Næringsliv • Arbeidsplassar • Videre/bredere evalueringer • Fortsatt ferjedrift på Høgfjorden • Undersøke andre mulige alternativ i kommunesammenslåingen • Samferdsel <ul style="list-style-type: none"> • Busstilbud • Ryfast – Frafjortunnell • Samferdsel – Ryfast • Næringsliv/landbruk – framtid med eller uten kommunesammenslåing • Skule - ungdomskule • Eldreomsorg • Barnehage • Sykehjem • Innbyggerne i kommunen blir hørt, opplysning om fakta og folkeavstemning • Er alt ferdig bestemt i denne saken? Blir folket hørt? • Kollektivtilbud • Kommunikasjon • Fraflytting • Bakevja • Ferje • Opprettholde skole • Arbeidsplasser • Best mogelege tenester for FOLK der FOLK bur. Høyrast bra ut, der garantien fell bort når befolkninga minkar
Innbyggerpanel Strand	<ul style="list-style-type: none"> • Hva får Strand igjen? • Utkantenes rolle i ny stor-kommune • Strand må være rause • Ryfylket framtidens muligheter • Nærhet til tenester, f.eks. bibliotek, kulturskole, idrettshaller er viktig • Få debatten over på konstruktivt spor • Felleseige! (storfamilie) • Eldreomsorg • Tilrettelegge for arbeidsplasser • Bevare Ryfylke-identiteten • Sentralisering • Mer transportmidler

Innbyggerpanelmøte 2

Tema

- Hva er vi stolte av og vil ta vare på?
- Kort presentasjon: Fra notatet «Premissar for å halde fram som eigen kommune» - Kommunens evne til å løse oppgaver
- Muligheter og utfordringer en ny, sammenslått kommune kan bety for: kommunens evne til å løse oppgaver og for lokaldemokrati

Gruppearbeid ble gjennomført med gruppedeltagere på tvers av kommune. Deltagerne besvarte følgende spørsmål:

Hva er vi stolte av og vil ta vare på?

Strand kommune	Forsand kommune	Hjelmeland kommune
Tilbud for eldre, Strand	Skole med gode ressurser	Legeordning
Eldreomsorg	God barnehage	Aldersomsorg
Strand v.g.s.	Alders- og sjukeheim	Bibliotek
Sentrum	Eldresenter	Psykiatritenesta
Samhold	Gründerkulturen	Ungdomstaxi
Breitt frivilleg ungdomsarbeid	Matproduksjon	Barnehager
Tilhøyra Ryfylket	Ikkje eiendomsskatt	Omsorgssenter
Eksportbedrifter – globalt	Vannkraft som ressurs	Helsetilbud /pleie
Matproduksjon	Landbruks- og matproduksjon	Kulturskolen
Gründerkulturen	Sandforedling (FS)	Barnehage geografi
Stå-på-vilje	Flotte naturressurser	Arbeidskultur
Vannkraft som ressurs	Bossplassen	Landbruk
Godt kulturtilbud og idrettskultur	Natur	Gründerkulturen
Rekreasjon / friluft	Gode turmuligheter	Vannkraft som ressurs
Natur	Samhold: Bygden, naturen/Rossdal	Tiltakslyst
Preikestolen	Fossanheimen	Ryfylket
	Ryfylket	Akvakultur
	Rekreasjon / friluft	Sand (1133)
	Preikestolen	Privat næringsliv
	Frivillige org.: Idrettslag, Viltingur, Folkehjelp	Matproduksjon
		Integrering av flyktninger
		Frivillighet /dugnadsånd
		Rekreasjon – kulturen
		Organisasjon – idrettslag
		Flott natur
		Kulturtilbudet
		Kultur, frivillighet

Flere temaer gikk igjen i alle tre kommunene:

- Eldreomsorg
- Gründerkulturen
- Frivilligheten
- Rekreasjons- og friluftstilbudet
- Naturen i kommunene
- Matproduksjonen
- Ryfylke
- Vannkraft som ressurs

Rådmann i Strand Jon Ola Syrstad presenterte hovedpunktene i rådmennenes utredning til styringsgruppa «Kommunereforma. Premissar ved å halde fram som eigen kommunene» (se vedlegg).

De tre panelene ble deretter bedt om å drøfte hvilke muligheter og utfordringer en ny storkommune vil kunne ha når det gjelder å løse oppgaver /levere tjenester. Oppsummering av gruppearbeid i panelene følger nedenfor:

Innbyggerpanel Forsand Muligheter oppgaver /levere tjenester	Innbyggerpanel Forsand Utfordringer oppgaver /levere tjenester
Bredere helsetjenester	Mindre lokalpolitisk handlingsrom – bestemme mindre selv (politikk)
Mindre politisk inhabilitet	Eiendomsskatt
Bedre skolemiljø/flere å spille på	Kraftfondet utgår
Større nettverk faglig på personalet	Mister tilskuddsordninger – landbruk
Bedre økonomi totalt – mer kroner (30 mill.)	Vil effektivitet gavne Forsand?
Bedre (potensielt) ressursutnyttelse	Miste spesielle tilskuddsordning (lag/org)
Bedre kompetanse innen teknisk (byggesaker)	Lengre vei til politikerne, mindre kjennskap til politikerne
Større/åpnere ungdomsmiljø	Vedlikeholdsetterslep i Strand (veg/bygg)
Letter å se på området som en hel region mht til næringsliv	Dårligere odds på kjøttvekta – Forsand har få stemmer
Større politisk tyngde utad – kampen om kronene	Forsand blir i større grad en utkant
Bredere helsetjenester	

Innbyggerpanel Hjelmeland Muligheter oppgaver /levere tjenester	Innbyggerpanel Hjelmeland Utfordringer oppgaver /levere tjenester
Større arbeidsmiljø	Tilbud ambulanse, politi, brann
Mer (høyre) kompetanse	Utkantsproblematikken blir større – lenger fra «sentrum»
Høy fagkompetanse	Nasjonal standard kan bli dyrt
Mindre sårbare	Samme nivå/kvalitet på tjenester
Øk. Fordeler på enkelte områder	Skolen drives til samme pris som i Strand blir en dårligere skole
Høyere kvalitet på enkelte områder, f.eks. byggesaksbehandling	Tilbud for ungdommen – de nære ungdomstjenestene
Bredde i tjenestetilbudet, f.eks. ungdomstilbudet	Holde småsentrene i live
Utvide geografiske grenser	Beholde attraksjonen «lokalt» så at ungdommene blir kvar
Sette ulike fagområder på flere ulike plasser	
Bedre arealutnyttelse	
Viktigst at det er i kommunen og ikke hvor det er i kommunen	
Nærhet og samarbeid	

Innbyggerpanel Strand Muligheter oppgaver /levere tjenester	Innbyggerpanel Strand Utfordringer oppgaver /levere tjenester
God plass	Mer utkanter
Bedre barnevern	Beholde kvaliteten
Karriere-muligheter	
Større vekstpotensialet	
Felles Ryfylke-identitet	
Næringsutvikling / Samhandling	
Felles regionalplan	
Satse mer på turisme	
Spesialisering	
Bredere kompetanse	
Bedre skule	
Sterkere evne til å løyse oppgaver	

Deretter ble innbyggerpanelene bedt om å drøfte hvilke muligheter og utfordringer en ny storkommune kan bety for *lokalpolitikk og styring*. Oppsummering av gruppearbeid i panelene følger nedenfor:

Innbyggerpanel Forsand Muligheter lokalpolitikk og styring	Innbyggerpanel Forsand Utfordringer lokalpolitikk og styring
Bredere helsetjenester	Mindre lokalpolitisk handlingsrom – bestemme mindre selv (politikk)
Mindre politisk inhabilitet	Eiendomsskatt
Bedre skolemiljø/flere å spille på	Kraftfondet utgår
Større nettverk faglig på personalet	Mister tilskuddsordninger – landbruk
Bedre økonomi totalt – mer kroner (30 mill.)	Vil effektivitet gavne Forsand?
Bedre (potensielt) ressursutnyttelse	Miste spesielle tilskuddsordning (lag/org)
Bedre kompetanse innen teknisk (byggesaker)	Lengre vei til politikerne, mindre kjennskap til politikerne
Større/åpnere ungdomsmiljø	Vedlikeholdsetterslep i Strand (veg/bygg)
Letter å se på området som en hel region	Dårligere odds på kjøttvekta – Forsand har

mht til næringsliv	få stemmer
Større politisk tyngde utad – kampen om kronene	Forsand blir i større grad en utkant

Innbyggerpanel Hjelmeland Muligheter lokalpolitikk og styring	Innbyggerpanel Hjelmeland Utfordringer lokalpolitikk og styring
Mindre kameraderi	Vanskeligere å komme frem til en lokalpolitiker
Likt for alle	Avstanden for innbyggere
Større politisk handlingsrom – får mer ressurser	Rettferdig fordeling av kommunestyremedlemmer
Få større tyngde mot f.eks. Stavanger, sterkere stemme	Mister lokal forankring
Større utvalg å få engasjert folk	Mister kunnskap om demokrati
«Det kan bli bedre enn vi tror»	Livskvaliteten at man har innflytelse
	Samme argumenter i dag som for 50 år siden på tross av total forandring
	Færre politikere lokalt
	Få får mulighet til å oppleve lokaldemokrati
	Avstander er en utfordring
	«Det kan være verre enn vi tror»

Innbyggerpanel Strand Muligheter lokalpolitikk og styring	Innbyggerpanel Strand Utfordringer lokalpolitikk og styring
Løse arealkonflikter	Storebror
Bygdeutvalg – styrket lokaldemokrati	Bygdalister
Arealdisponering	

Innbyggerpanelmøte 3

Tema

- Presentasjon av resultater fra innbyggermøtene i Forsand, Hjelmeland og Strand – dialog om hva resultatene viser
- Behov for mer fakta? Dialog og spørsmål til rådmennene.
- Kort presentasjon: Tjenestematrix i en ny kommunestruktur – kommunale arbeidsplasser. Dialog i plenum

Innbyggerpanelene ble presentert oppsummeringen av resultatene fra innbyggermøtene i de tre kommunene. Deretter ble det en dialog om resultatene i plenum.

Kommentarer fra innbyggerpanelene til oppsummeringen fra innbyggermøtene:

- Flere deltakere i Hjelmeland og Forsand enn i Strand.
- Det er ulike syn på hva som er de viktigste utfordringene og mulighetene i de tre kommunene på noen områder.
- Prosessen må ta på alvor de bekymringene som kommer fram på innbyggermøtene og gi et klart svar der det er mulig.
- Innbyggermøtene fikk opp mange argumenter for og i mot kommunesammenslåing. Det som krevende er å vekte de ulike argumentene. Hva veier tyngst?
- Innbyggermøtene var viktige for at folk skal få sagt sitt.
- Legg ikke for mye vekt på resultatene som kom fram på innbyggermøtene. Vi vet ikke om det er representativt for hele kommunen.

Ønsker om faktagrunnlag/spørsmål fra innbyggerpanelene:

Innbyggerpanelet fikk spørsmål om hvilke fakta de nå savner eller om de har spørsmål til rådmennene angående spørsmålet om ny storkommune. Rådmennene svarte på spørsmålene som er listet nedenfor:

- Kulturskole i alle kommuner?
- Vil det være legekantor i alle kommunene?
- Har vi oversikt over utviklingen siden siste kommunereform?
- Økonomiske konsekvenser av sammenslåing (innsparingspotensialer, kortsiktige konsekvenser og konsekvenser på 10-15 års sikt)
- Er kommunesammenslåing frivillig tvang eller frivillig?
- Hva innebærer trusselen om at "pengene blir tatt i fra oss" dersom vi ikke slår oss sammen. Vil de små kommunene kunne klare seg alene?
- Nye oppgaver for kommunene fremover – hva vet vi om det?
- Hvis vi sier nei nå – hva skjer da?
- Beslutning i regjering og Storting

Lokalisering av tjenester i ny storkommune

Rådmann Jon Ola Syrstad presenterte kort utredning fra rådmennene «Tjenestematrise i en ny kommunestruktur – kommunale arbeidsplasser» (se vedlegg 2 og 3).

Innbyggerpanelene førte dialog om rådmennenes presentasjon og hadde følgende kommentarer:

- Denne matrisen er ikke kjent blant innbyggerne. Det er behov for å gjøre denne mer kjent.
- Dialog fortsetter på neste innbyggerpanelmøte.

Innbyggerpanelmøte 4

Tema på møtet var de samme som på møte 3, og møtet begynte med å rekapitulere hva som ble sagt på forrige møte. Møtet ble preget av dialog for å få frem informasjon for å få en så bra bilde av spørsmålet angående en ny storkommune.

Kommentarer/spørsmål til oppsummering fra innbyggermøtene

- På innbyggermøtene ble innbyggerne bedt om å gi argumenter – muligheter og utfordringer 4-6 av hver. Det gir derfor ikke mening å telle opp antall muligheter og utfordringer og sammenlikne. Oppsummeringen gir derimot et bilde av hvilke muligheter og utfordringer som innbyggerne på møtet syntes var mest viktige.
- Kanskje var det de sterkeste stemmene som fikk dominere på innbyggermøtene.
- Mange innbyggere sitter stille og venter på gjerdet. Nei-folket er mest engasjerte og sier sitt.
- Ingen entydig konklusjon på hva innbyggerne mente på innbyggermøtene. Det var ulike syn rundt på bordene – ikke slik som Strandbuen framstilte det i sine artikler.
- Se nærmere på de områdene hvor innbyggerne har ulike synspunkter. Store forskjeller!

Kommentarer til oversikten tjenesteproduksjon med ny kommunestruktur

- Det har skjedd en sentralisering – resultatet av dette ser vi i denne prosessen. Tråd i en samfunnsutvikling
- Det er behov for å se på tre nivå når det gjelder tjenesteproduksjon – stat, fylke og kommune
- Matrisen er en beskrivelse av hvordan det har vært. Mye/det meste blir likt i en storkommune. Hvordan blir framtida, fortsetter utviklingen?

- Hva kan vi gjøre for å nå ut med matrisen over lokalisering av tjenester til innbyggerne? Den er ikke lett tilgjengelig, da er det vanskelig å gjøre seg opp en mening om kommunesammenslåingen. Strandbuen bør trykke siden.
- De små kommunene mister flest kommunearbeidsplasser. Kan vi legge tjenester ut til de kommunene?
- Behov for kommunikasjon mellom kommunene - buss
- Knytte kontakt på tvers for ungdom – ungdomstaxi

Ytterligere behov for fakta /spørsmål?

- Hvor vanlige er særavtaler i andre sammenslåingsprosesser?
- Spørsmål knyttet til kirken i Forsand: ½ prestestilling, et kapell og stell av kirkegård. Driftstilskudd til å drive kirken?
- Nynorsk/bokmål – har det kommet en konklusjon?
- Kommunesenter på Tau – er det vurdert i styringsgruppa?
- Hva skjer med lønninger til kommunalt ansatte? Forskjeller? Hva med andre forskjeller?
- Spørsmål knyttet til Josenfjord og Ombo?
- Konesjonstilskudd jordbruk – de tre kommunene er i ulike soner og har ulike tilskudd. Kan det fortsette i en ny struktur?
- Sakner informasjon/forskning om erfaringer fra kommunesammenslåing
- Info om erfaringer fra Danmark er lite tilgjengelig
- Sakner at politikerne tar et standpunkt slikt at vi kan få i gang en debatt
- Strandbuen har fokusert på kommunenavn og økonomiske gevinster
- Heldig som får være med i innbyggerpanelet
  - Fått informasjon
  - Alle skulle fått tilgang til det samme
- Det å få vite mer har vært nyttig. Men for noen har spørsmålet om kommunesammenslåing blitt mer komplekst

Rådmennene besvarte mange av spørsmålene.

Avsluttende dialog - Raushet

I oppsummeringen av arbeidet i innbyggerpanelene kom behovet for raushet og tillit opp som et sentralt tema:

- Argumenter/problemer er de samme som i kommunestrukturprosessen for 50 år siden
- Rådmennene har gjort jobben sin. Politikerne må ta tak, tørre å mene noe. Politisk lederskap – politisk mot.
- Hva er raushet?
  - Bygge broer – ikke gjerder
  - Bygge raushet i forkant – ikke vær livredd for å miste noe
  - Behov for raushet – Strand. Strand har behov for å ta dette til seg – styringsgruppen bør komme fram til noe konkret her
  - Gulrot for å si ja

- De små kommunene bør få mer enn «prorata». Se til Vestfold – der har den store kommunen gitt mer. Får noe ekstra å rutte med – tilgodese utkanten
- Øremerking av midler?
- Strand bidrar med en stor befolkning – og befolkningsøkning framover. Vekstkraft i Strand har verdi
- Raushet er å stole på hverandre. Alle kan vinne
- Må konkretisere ting for å kunne ta et valg – konkrete knagger
  - Strandbuene kan bruke gamlehjem i Hjelmeland.
  - Beholde skoler – er det lettere i en storkommune?
  - Mye rykter og for lite kunnskap ligger til grunn for meninger
- Strandbuen skulle vært her på møtet i dag!

Hva er det viktigste vi tar med oss fra innbyggerinvolveringen?

Som avslutning av de fire innbyggerpanelmøtene gav deltakerne sine synspunkter på prosessen og hva som kommet ut av den:

- Kommunen er ikke et mål, mer et middel
- Positivt med innbyggerinvolvering – alle innbyggere burde få samme informasjon
- Flott å treffes på tvers
- Det er todelt – vi har et valg: slå sammen kommunene eller ikke

7. RESULTATER AV PROSESSEN

I tillegg til oppsummeringen av gruppearbeidene på innbyggermøtene og i møtene i innbyggerpanelene, har prosessen skapt andre former for resultater.

Den offentlige samtalen er stimulert

Gjennom innbyggerinvolveringen har den offentlige samtalen blitt stimulert. Innbyggermøtene, særlig i Hjelmeland og Forsand, var godt besøkt og engasjementet sterkt. Deltakerne i innbyggerpanelene har skapt dialog i ulike fora i lokalmiljøene underveis i prosessen.

Ulike stemmer og ulike synspunkter er blitt hørt i hver enkelt kommune

I de ulike møtene har det vært tid og anledning for alle som ønsket å komme med synspunkter. Det har vært lagt opp til samtaler og gruppearbeid i små grupper for å aktivt involvere så mange som mulig og flere kan komme til ordet. Oppsummeringen har tatt sikte på å fange de ulike synspunktene. Det har også vært plenumsdiskusjoner hvor meningsutvekslinger kunne foregå. Innbyggerinvolveringen har skapt ett viktig innspill og grunnlag for langsiktige beslutninger i et viktig spørsmål for kommunenes framtid.

Styrket dialog, læring og nytenkning

I innbyggerinvolveringen ble det lagt vekt på at innbyggerne skulle få tilgang til utredningene og dokumentene som styringsgruppen har bestilt. Gjennom dialog og gruppearbeid ble saken belyst fra ulike perspektiv ved alle fikk arbeide med både muligheter og utfordringer. Forståelsen mellom deltakerne ble styr-

ket gjennom at innbyggerpanelmøtene ble gjennomført på tvers av kommunegrensene.

Dialogen mellom rådmenn/ordførere og innbyggere ble styrket gjennom spørsmål og svar-rundene på innbyggermøtene og innbyggerpanelmøtene.

Økt tillit

Tillit og dialog er forutsetninger for en god samfunnsutvikling, og dette oppstår ikke av seg selv. Prosessen har skapt arenaer hvor tilliten og dialogen i kommunen og på tvers av kommunene kan vokse og utvikle seg. Gjennom innbyggerinvolveringen har tilliten til prosessen som er satt i gang økt. Kommunene har et valg – slå seg sammen eller ikke.